

MEMORANTAMO KA GA MOLAOKAKANYWA WA THEKGO YA MAŠELENG GO MEKGATLO YA DIPOLITIKI, 2017

1. MERERO YA MOLAOKAKANYWA

Thekgo ya mašelang a bosetšhaba go mekgatlo ya dipolitiki yeo e nao le kemedi ka go makgotlamakgotlatheramelao a bosetšhaba le diprofense e hlagišwa ka go Molao wa Thekgo ya Mšelang a Bosetšhaba go Mekgatlo ya Dipolitiki yeo e nago le Kemedi , Molao wa bo 103 wa 1997 (“Molao wa Thekgo ya Mašelang”).

Ka di 6 tša Mei 2017 Ngwako wa Bosetšhaba e rarolotše gore go hlongwe komiti ye itšego go ya ka Molao wa Ngwako wa Bosetšhaba wa 253(1)(a), go

“nyakišiša le go fa maele ka ga thekgo ya mašelang go mekgatlo ya dipolitiki yeo e nago le kemedi ka go makgotlamakgotlatheramelao ya bosetšhaba le ya diprofense ka morero wa go tsenya molao o moswa wa go ba le diphetogo moo go hlokegago gomme ge go dirwa bjalo, go elelwe –

- Motlolo wa dithekgo tša bosetšhaba le tša seprabete tša mekgatlo ya dipolitiki; le
- Hlokego ya, le kgonagalo ya, go laola dithekgo tša sepraebete ka botlalo mmogo le metheo ya dipeeletšo yeo e lego ya mekgatlo ya dipolitiki. [;]”.

Komiti ye Itšego e memile setšhaba go hlagiša sa mafahleng a bona ka ga Molao wa Dithekgo tša Mašelang go Mekgatlo ya Dipolitiki yeo e nago le Kemedi, Molao wa bo 103 wa 1997 o ka tiišeletšwa gore tšohle di be pepeneneng ka tsela yeo dithekgo tša mašelang go mekgatlo ya dipolitiki di sepetšwago ka yona go netefatša tshepedišo yeo e nepagetšego ya mošomo. Komiti ye e hweditše disete tše 17 tša ditlhagišo tša go ngwalwa gomme ya tšwela pele ka go mema bao ba ka thabelago go hlagiša ditšhišinyo ka molomo ka sebele sa bona nakong ya ditheeletšo tša setšhaba tšeo di tlogo swarwa go tloga ka di 15 go fihla ka di 17 tša Agostose 2017.

2. POLEDIŠANO KA GA MOLAOKAKANYWA

2.1. Matseno a Molaokakanywa wa Dithekgo tša Mašeleng go Mekgatlo ya Dipolitiki wa 2017(“Molaokakanywa”) a leka go hlagiša hlokego ya go tsenya phethagatšong ga maikarabelo go ya ka karolo ya 236 ya Molaotheo wa Rephabliki ya Afrika Borwa wa 1996. (“Molaotheo”). Matseno a a tšwela pele ka go laetša taolo ka botlalo ya semolao ya Palamente go ya ka karolo ya 44 go fetiša molao mabapi le merero ya go swana le taolo ya dithekgo tša mašeleng go mekgatlo ya dipolitiki.

2.2. Polelwana ya 1 ya Molaokakanywa e ala ditlhaloso.

2.3. Polelwana ya 2 ya Molaokakanywa e leka go hloma Sekhwama sa Mekgatlo ya Dipolitiki ya go ba le Kemedi ka morero wa go tiišeletša temokrasi ya mekgatlo ye mmalwa. Sekhwama se se thekga mekgatlo ya dipolitiki yeo e tšeago karolo ka Palamenteng le ka go makgotlamakgotlatheramelao a diprofense. Sekhwama se se na tšhelete yeo e abiwago ke Palamente, tšhelete yeo e e hweditšwego go ya ka polelwana ya bo 18 le ditseno tšeo di hweditšwego tšheleteng yeo e bego e beeditšwe go ya ka polelwana ya bo 4(3).

Sekhwama se se tšwewa bjalo ka sekhwama seo se šomišwago se hlomilwego ka fase ga Molao wa Sekhwama sa Bosetšhaba sa Mekgatlo ya Dipolitiki wa bo 103 wa 1997. Lebelela polelwana ya bo 24 mabapi le se.

2.4. Ka go polelwana ya 3 ya Molaokakanywa go šišinywa gore Sekhwama sa Temokrasi ya Mekgatlo ye Mmalwa se hlongwe go kgona go thekga mekgatlo ya dipolitiki yeo e tšeago karolo ka Palamenteng le makgotlamakgotlatheramelao a diprofense. Polelwana ye e tšwela pele e thibela dithekgo go tšwa go makala a mmušo le mebušo ye šele le dietšentshi.

2.5. Polelwana ya bo 4 ya Molaokakanywa e šišinya gore, gare ga tše dingwe, Komišene e lefe tšhelete kamoka yeo e tlogo tsentšhwa ka pankeng ya ka thoko gomme ba boloke tšhelete yeo e sa hlokegego ka seo sebaka go abela mekgatlo ya dipolitiki le Koporasi ya Polokelo ya Tšhelete ya Bosetšhaba.

2.6. Polelwana ya bo 5 ya Molaokakanywa e šoma ka taolo ya dikhwama tše pedi. E šišinya

gore Mookamedimogolo wa Dikgetho wa IEC (“Komiti”) e be mookamedi wa dipalo le mookamedimogolo wa phethagatšo ya dikhwama tšeo tše pedi.

2.7. Polelwana ya bo 6 ya molaokakanywa, gare ga tše dingwe, e šišinya gore go laolwe kabo le dithekgo tša mašeleng go mekgatlo ya dipolitiki. Polelwana ye e bile e hlagiša gore kabo e swanetše go dirwa ka lenaneo leo e thekgilwego go:

- (a) kabo ya go kwagala go elwa hloko:
 - (i) mathomo a tiilego a kabo go mekgatlo kamoka ya sepolotiki yeo e nago le kemedi ka go Ngwako wa Bosetšhaba le makgotlatheramelao ya diprofense; goba
 - (ii) sekala seo se tšerwego sa kemedi ya kabo go mekgatlo ya dipolitiki yeo e nago le kemedi ka Ngwako wa Bosetšhaba le makgotlatheramelao ya diprofense; le
- (b) kabo ya tekanelo go elelwa kamano ya gore kemedi ya mekgatlo wa dipolitiki ka go Ngwako wa Bosetšhaba le ka go makgotlatheramelao ya bosetšhaba ke palo ya ditulo tšeo di abiwago.

Polelwana ye e bile e šišinya gore Komišene e swanetše go lefela tšhelete yeo e beilwego ka mabaka ao a beilwego.

2.8. Polelwana ya bo 7 ya Molaokakanywa e ala mešomo yeo tšhelete yeo e tšwago dikhwameng e ka šomišwago ka yona. Polelwana ye e ala le mabaka ao tšhelete ye e sa swanelago go šomišwa go wona.

2.9. Polelwana ya bo 8 ya Molaokakanywa e leka go laola tsela ya go fa mekgatlo ya dipolitiki tšhelete thwii ebile e na le ditlhaloso tšeo di hlogošitšwego ka go Karolo ya 3.

2.10. Polelwana ya bo 9 ya Molaokakanywa e leka go thibela tšhelete ya go kgoboketšwa go ya go mekgatlo ya dipolitiki thwii go tšwa mafelong a itšego.

2.11. Polelwana ya bo 10 ya Molaokakanywa e leka go laola tlhagišo ya phatlalatšo ya ditšhelete tša go kgoboketšwa tšeo di išwago go mekgatlo ya dipolitiki thwii. E hlagiša

gore ditšhelete tšeo di hlagišwe phatlalatšong ka tsela yeo e beilwego. E bile e hlagiša gore Komišene e hlagiše tshedimošo yeo.

- 2.12. Polelwana ya bo 11 ya Molaokakanywa e thibela go fiwa go maloko a mekgatlo ya dipolitiki tšhelete thwii.
- 2.13. Polelwana ya bo 12 ya Molaokakanywa e šoma ka dihlokego tša mekgatlo ya spolitiki go hlagiša pele ga Komišene tshedimošo ye itšego le ditokomane.
- 2.14. Polelwana ya bo 13 ya Molaokakanywa e leka go laola tsela yeo mekgatlo ya dipolitiki yeo e nago le kemedi e swanetšego go hlagiša maikarabelo a tsela yeo ba šomišitšego tšhelete yeo ba e lefilwego go tšwa sekhwameng.
- 2.15. Polelwana ya bo 14 ya Molaokakanywa e hlagiša tsela yeo Komišene e swanetšego go šoma ka tšhelete yeo e sego ya šomišwa mafelelong a ngwaga wa ditšhelete. Polelwana ye e hlagiša gape gore go dirwe eng ka tšhelete yeo e ge go ka direga gore Palamente goba makgotlatheramelao ya profense e fedišwe.
- 2.16. Polelwana ya bo 15 ya Molaokakanywa e šoma ka maatla ao Komišene e nago nawo a hlokomešišo.
- 2.17. Polelwana ya bo 16 ya Molaokakanywa e fa Komišene maatla a go go fa taelo go mokgatlo wa dipolitiki go thibela go romela taelo.
- 2.18. Polelwana ya bo 17 ya Molaokakanywa e fa Komišene maatla a go emiša tefo ya tšhelete ka fase ga mabaka a itšego.
- 2.19. Polelwana ya bo 18 ya Molaokakanywa e fa Komišene maatla a go nyaka tšhelete yeo mokgatlo wa dipolitiki o e šomišitšego ka tsela yeo e sego ya go amogelega.
- 2.20. Polelwana ya bo 19 ya Molaokakanywa e leka go fa Komišene maatla a go fa dikotlo go bao ba lego kgahlanong le diphethagatvo tša molao kgafetša kgafetša.
- 2.21. Polelwana ya bo 20 e lebeletše ditokelo tša motho o mongwe le yo mongwe go

lebeledišiša sephetho seo se tšerwego ke Komišene mabapi le Molaokakanywa wo. E bile e leka go hlama Kgorotshoko ya Dikgetho ka gore kgorotshoko e tla ba le taolo e itšego go kwa le go akanya kgopelo kgahlanong le sephetho sa Komišene.

2.22. Polelwana ya bo 21 ya Molaokakanywa e hlagaša gore Komišene e fe pego ya ditshepetšo tša yona go Palamente .

2.23. Polelwana ya 22 ya Molaokakanywa e leka go šišinya gore makgotlamakgotlatheramelao di lefe mekgatlo ya dipolitiki mabapi le karolo ya 57(2) le 116(2) ya Molaotheo. Ebile e thibela dikhansele tša mebasepala go thuša mekgatlo ya dipolitiki ka ditšhelete.

2.24. Polelwana ya 23 ya Molaokakanywa e fa sebaka ditaba tšeo Khomišene e swaraganago le tšona gore e dire tekolo, go eya le ka tumelelo ya Ngwako wa Bosethaba mabapi le ditaba te dingwe.

2.25. Polelwana ya 24 ya Molaokakanywa e dumelela go phumulwa ga Molao wa 103 wa 1997, go kaone ge tlelose ye e le ka go dikabelo tša nako ya magareng, tšeo di akaretšago teo go bonwago e le ditekolo ka tlase ga Molao wa 103 wa 1997 gore ditekolo di dirwe ka tlase ga Molaokakanywa wo.

2.26. Polelwana ya 25 ya Molaokakanywa e na le hlogo yeo e kopanafaditšwego ya go thoma ga wona.

3. DIKGORO/ DITHO/ BATHO BAO GO RERIŠANWEGO LE BONA

Dikgoro/ ditho goba batho ba ba latelago ba dirile ditšhišinyo tša bona ka molomo wa go ja bogobe go Komiti ya Nakwana:

- Boswaramatlotlo bja Bosetšhaba
- Khomišene yeo e Ikemego ya Dikgetho
- Khoneferentshe ya Bapišopo ba Katoliki ba Borwa bja Afrika
- Khonkrese ya Bosetšhaba ya Afrika
- Bouto ya ka e Bohlokwa

- Kereke ya Baswa ya COOL
- Lekgotla la Tšwetšopele ya Molaotheo wa Afrika Borwa
- Lekgotla la Dinyakišišo la Mahlale a Setšhaba
- Bolotadigaswa bja Histori bja Afrika Borwa
- Tokelo ya go Tseba
- Bookamedi bja Bomenetša
- Lenaneo la Tlhabollo ya Temokrasi
- Sehlongwa sa Dinyakišišo tša Ditaba tša Setšhaba
- Makgotla a Khonkerese ya Afrika Borwa a Kgwebo

4. DIKAMEGO GO DITŠHELETE GO MMUŠO

Dikamego go ditšhelete tša mmušo di lekane fela didirišwa tšeo Komišene e di hlokago go laola thekgo ya maVelenge yeo e ka oketšwago.

5. TSHEPETŠO YA PALAMENTE

- 5.1. Komiti e gopola gore Molaokakanywa wo go swanetše gore go swaraganwe le wona go ya ka tshepetšo yeo e theilwego ke karolo ya 75 ya Molaotheo wa 1996 ka ge o se na le dikabelo tšeo ditshepetšo tšeo di lego ka go karolo 74 ya Molaotheo di lego gona.
- 5.2. Komiti e gopola gore ga go bohlokwa go iša Molaokakanywa go Ngwako wa Bosetšhaba wa Boetapele bja Setšo go ya ka karolo ya 18(1)(a) ya Molao wa Sebopego sa Pušo ya Boetapele bja Setšo, wa 2003 (Molao wa 41 wa 2003), ka gore ga o na le dikabelo tšeo di amango le molao wa setšo goba ditšo tša batho.